

Studie och Yrkesvägledarprogrammet

Verksamhetsberättelse för 2021/2022

Verksamhetsplan för 2022/2023

*Ron Mahieu
Ordförande i rådet för
studie- och yrkesvägledarprogrammet*

Beskrivning av programmet

Inom studie- och yrkesvägledarprogrammet utbildas studenterna för att kunna hjälpa andra att välja karriär genom att visa på möjliga vägar genom utbildning och arbetsliv. Inom programmet får studenterna bland annat fördjupa sig i hur samhälle, arbetsliv och utbildning organiseras. Stor vikt läggs vid förståelse och insikt om människors karriärmönster och hur studenterna som vägledare kan hjälpa till att hantera frågor och funderingar kring val av utbildning, yrke och karriär. Förutom individuella samtal med elever och studenter tränas studenterna i att informera större grupper, föräldrar, lärare och annan skolpersonal som har frågor kring studie- och yrkesval. För att förstå människors beteenden och därigenom kunna möta och vägleda på bästa sätt ingår studier i beteendevetenskapliga ämnen.

Programmet, på 180 högskolepoäng, innehåller totalt 17 kurser. Kurserna behandlar olika kunskapsfält som tillsammans är viktiga delar i en studie- och yrkesvägledarexamen. En del kurser betonar samhällsvetenskapliga frågor som syftar till att ge kunskaper om hur samhälle, arbetsliv och utbildning organiseras och fungerar. Andra kurser har ett mer beteendevetenskapligt fokus. Kurserna inrymmer de grunder i psykologi, pedagogik och sociologi som är nödvändiga för att förstå människors beteenden på ett sådant sätt att man kan fungera som karriärvägledare, men även som undervisare och kommunikatör. Ett flertal kurser inriktas specifikt på karriärutveckling och vägledning. I dessa kurser utvecklar studenterna sina kunskaper och färdigheter med inriktning mot kommunikation och samtal. Särskild vikt läggs vid kunskap om och förståelse för människors karriärmönster och hur vägledare kan hjälpa dem att hantera frågor och funderingar kring val av utbildning, yrke och karriär.

Under sin utbildning gör studenterna praktik, huvudsakligen i grund- och gymnasieskolan. Praktiken, två perioder, omfattar totalt cirka 15 veckor. Den första perioden (6 veckor) är studenterna mest i grundskolan. Den andra perioden (8 veckor) ligger närmare slutet av utbildningen och studenterna kan placeras inom olika områden. Det kan vara gymnasieskolan eller andra organisationer i samhället som bedriver studie- och yrkesvägledning. I utbildningen ingår också vetenskaplig teori och metod i syfte att stimulera ett vetenskapligt förhållningssätt till yrket och för att ge kunskap om metoder för insamling och analys av data. Utbildningen avslutas med ett examensarbete i form av ett uppsatsskrivande. Studenterna utför ett mindre forskningsarbete med relevans för studie- och yrkesvägledningsområdet.

Utbildningen till studie- och yrkesvägledare är en sammanhållen treårig utbildning som erbjuds enbart med full studietakt, både som campus- och distansutbildning. Vid Umeå universitet finns även en kortare utbildning som leder till en studie- och yrkesvägledarexamen. Den vänder sig till personer som redan har annan examen (Socionomexamen eller lärarexamen). Efter en överbyggartermin slussas studenterna in på termin 5 av det reguljära programmet. Den varianten kommer inte att ges Vt23. Vårterminen 2022 var sista gången studenter antogs till den korta varianten av utbildningen.

Programrådssammansättning

Programrådet för studie- och yrkesvägledarprogrammet 2021–2022

Ron Mahieu (ordf.), Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap (TUV)
Annica Brännlund, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap (TUV)
Maria Söderholm, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap (Vt21-Vt22) har ersätts av Per Kristmansson, TUV (sedan Ht22).
Kenneth Backlund, Handelshögskolan, Enheten för nationalekonomi
Christer Mårtensson, Pedagogiska institutionen
Veronica Strandh, Statsvetenskapliga institutionen
Jeanette Haglund, yrkeslivsrepresentant, Chef SYV-verksamhet Umeå kommun
Christina Sander Nordin (adj.), studieadministratör SYV-programmet (TUV och LH)
Annica Ceder (adj.), Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap (sedan Ht22)
Jesper Lindkvist, utbildningsledare Lärarhögskolan (adj. sedan Vt22)

Studentrepresentanter:

Sandra Andreen (från och med Vt22)
Emelie Bronsér, (från och med Vt22)
Michelle Schwark, (från och med Vt22)

Nyckeltal för studie- och yrkesvägledarprogrammet (reguljär/distans)

Nyckeltal antagning

Studie- och yrkesvägledarprogrammet	Antagna 2018	Antagna 2019	Antagna 2020	Antagna 2021	Antagna 2022
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal) ¹	30/24	30/24	30/30	30/35	30/35
Antal förstahandssökande ²	50/198	31/159	44/149	36/216	64/168
Antal förstahandssökande per plats	1,7/8,3	1,0/6,6	1,5/5	1,2/6,2	2,1/4,8
Antal registrerade nybörjarstudenter ³	27/20	30/22	27/26	34/38	29/38

Antalet antagna studenter varierar något under de senaste åren men i stort är utvecklingen relativt stabil. En minskning under av antal förstahandssökande 2019 har kontrats av en uppgående trend de följande åren. Det är framför allt distansutbildningen som drar många sökanden, med högt antal förstahandssökande per plats. Det är angeläget att det totala antalet utexaminerade förblir konstant, därför är antalet antagna studenter ett viktigt instrument att säkerställa en hög examensfrekvens. Den överbryggande termin startar inte Vt23 och ett högre intag för distansutbildningen planeras för Ht23. Eftersom det finns en risk för avhopp eller avbrutna studier kan intaget vara högre än det planerade antal studenter som förväntas examineras. Samtidigt måste programmets utbildningskvalitet hålla hög nivå, och avhopp minimeras. Stöd och uppföljning är essentiella aktiviteter som behöver samordnas.

I nedanstående tabell kan programmets genomströmning följas per år och efter termin. Siffrorna visar en relativ stabil genomströmning, fast det finns ett tapp mellan några terminer under senare år. Ingångsvärden för antalet registrerade studenter på första kursen har betydelse för fortsättningen i de följande terminer och antalet antagna studenter har därför speciellt höjts hösten 2021 (i överensstämmelse med slutsatserna från fjolårets dialogmöte mellan ordförande i rådet för studie- och yrkesvägledarprogrammet och Lärarhögskolans ledning (november 2020).

Nyckeltal genomströmning (reguljär/distans)

Studie och Yrkesvägledarprogrammet	Antagna hösten 2018	Antagna hösten 2019	Antagna hösten 2020	Antagna hösten 2021	Antagna hösten 2022
Antal registrerade på första kursen ⁴	27/20	30/22	27/26	34/38	29/38
Antal registrerade på sista kurs termin 2	22/20	30/20	27/26	30/29	-
Antal registrerade på första kurs termin 3	23/19	30/18	24/22	24/27	-
Antal registrerade på sista kurs termin 4	20/20	28/18	21/21	-	-
Antal registrerade på första kurs termin 5	18/20	31/19	22/20	-	-
Antal registrerade på sista kurs termin 6	21/20	31/19	-	-	-

¹ Enligt Lärarhögskolans styrelsebeslut som fattas i april månad varje år.

² Enligt UHR statistik <https://statistik.uhr.se/>

³ Enligt Ladok

⁴ Enligt Ladok

Nyckeltal Överbryggande termin

Den nya programstrukturen har trätt i kraft hösten 2020, vilket betyder att det fanns olika programstrukturer parallellt under ett antal år. Programmets struktur ändrades på så sätt att flera kurser bytt plats, en del kurser har minskat och andra fått större poängtilldelning. Flera nya kursplaner finns, några ska revideras under Vt22-Ht22. De förändringarna i SYV-programstrukturen krävde anpassningar i *de Överbryggande kurser för utbildning till studie- och yrkesvägledare* 30 hp.

Överbryggande termin består av ett kurspaket fristående kurser som läses under vårterminen. Efter godkända studier i de överbryggande kurserna läser studenterna termin 5 och 6 i det treåriga studie- och yrkesvägledarprogrammet på distans. Studenterna blir då program- och inriktningsmärkta LYSYV-DIOB och får samma kullmärkning som övriga programstudenter som läser 5:e resp. 6:e terminen. Som en konsekvens av strukturförändringen i SYV-programmet har en revidering av den överbryggande termin varit nödvändigt. Det nya kurspaketet kunde läsas från Vt22. Kurspaketet är avsett för personer som har en lärar- eller socionomexamen om minst 180 hp och består av följande kurser: Studie- och yrkesvägledning för lärare och socionomer 12,5 hp (6SY039), Politik, förvaltning och arbetsmarknad 7 hp (6SY040), Karriärvägledning - teorier, modeller och metoder 10,5 hp (6SY041). Som redan nämnts tidigare, så kommer den överbryggande termin inte längre starta.

Överbryggande termin Fristående kurspaket	Registrerade våren 2018	Registrerade våren 2019	Registrerade våren 2020	Registrerade våren 2021	Registrerad Våren 2022
Antal registrerade på första kurs termin 5	25	32	31	34	31
Antal registrerade på sista kurs termin 5	27	28	27	30	-
Antal registrerade på första kurs termin 6	23	24	28	27	-
Antal registrerade på sista kurs termin 6	23	27	28	27	-

När det gäller genomströmning för överbryggare ser bilden ungefär ut som vid det reguljära programmet. Det finns ett tapp på några studenter i nästan varje terminer i varje årskull. Även här gäller att intaget kan vara något högre så att examinationsfrekvensen håller målet av 30 utexaminerade via överbryggaringången. Eftersom överbryggarterminen upphör är de 31 studenter som registrerades Vt22 den sista kull som kommer att utexamineras Vt23.

Nyckeltal examina (oavsett kull och form)

Studie- och yrkesvägledarprogrammet	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal som tagit ut examen ⁵						
Kvinnor	51	53	64	51	62	60
Män	10	14	10	6	12	7
Totalt	61	67	74	57	74	67

Det är betydligt fler kvinnor än män som studerar vid universitet och högskolor. Höstterminen 2020 var 61 procent av de registrerade kvinnor, medan 39 procent var män. Nästan alla yrkesexamensprogram har en sned könsfördelning. Det gäller även SYV-utbildningen. I tabellen ovan visas antal examina fördelade på kvinnor och män. Siffrorna för båda könen varierar under åren, men det finns ett tydligt övertag av kvinnor i programmet. Det pågår diskussioner mellan Lärarhögskolan och övriga institutioner hur vi kan motverka en sned könsfördelning av studenter. Riktad marknadsföring kan vara en aktivitet. SYV-rådets ordförande deltar i ett mindre projekt på Samfak som handlar om könsbundna studieval. Representanter från SYV-programmet, tillsammans med Kostvetarprogrammet och Socionomprogrammet funderar över hur vi kan nå underrepresenterat kön. Alla tre utbildningar har en övervikt av kvinnliga sökande och därmed också kvinnliga studenter som antas till programmen. Diskussionerna fortsätter under Ht22-Vt23.

⁵ Enligt Ladok Utdata, Sök Population

Verksamhetsberättelse för programmet

Verksamhetsberättelse (VB) och verksamhetsplan (VP) syftar till uppföljning respektive utveckling av utbildningsprogram. Utbildningens VB innehåller en analys av hur programmet systematiskt integrerar nedanstående perspektiv.⁶

- Forskningsanknytning
- Internationalisering
- Jämställdhet
- Samverkan och arbetslivsanknytning
- Hållbar utveckling
- Studentinflytande och studentcentrerat lärande

Verksamhetsberättelsens analys baseras på

- Kursutvärderingar
- Programutvärdering
- Säkring av nationella examensmål⁷
- Tidigare års verksamhetsberättelse och verksamhetsplan för utbildningsprogram
- Utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning om sådan är gjord
- Andra relevanta utbildningsutvärderingar, till exempelvis utförda av UKÄ.

Forskningsanknytning

Viktiga forskningsområden med kopplingar till vägledningsområdet är utbildningsvetenskap, pedagogik och pedagogiskt arbete, samt forskningsfält som berör skolan, arbetslivet och samhället. Flera av de i SYV-programmet medverkande institutioner bedriver forskning som har relevans för studie- och yrkesvägledning. Vid Statsvetenskapliga institutionen, till exempel, bedrivs forskning kopplad till lärande, ledarskap och skolorganisation. Vid Pedagogiska institutionen bedrivs forskning om skolan, läraryrket och lärande, och vid Enheten för national ekonomi riktas forskningsfrågorna på arbetsmarknaden och samhällsutvecklingen, bland annat. Forskningen som ligger närmast studie- och yrkesvägledning sker framför allt vid Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap (TUV). Det handlar till exempel om övergångar mellan skolan och arbetslivet, karriärutveckling, karriärvägledning, och lärande om och i arbetslivet. Flera av de medverkande lärare i SYV-programmet är disputerade och har mångårig forskningserfarenhet. Ibland medverkar gästföreläsare och doktorander i flera av SYV-programmets kurser (doktoranderna genom sina utbildningsuppdrag). Åtskilliga forskningsprojekt har genom åren genererat litteratur och artiklar som lärarna också använder i utbildningen.

Två viktiga forskningsprofiler vid TUV är Perspektiv på Utbildningspolitik och policy (PEPP) och Ungas övergångar och välfärd (UngÖv). Det sistnämnda innefattar forskning om ungas vägar genom skolan och deras övergångar mellan utbildning och arbete, samt studier av skolans insatser för att främja ungas karriärutveckling, hälsa och välfärd. Forskningen inom UngÖV bedrivs med såväl kvalitativa som kvantitativa metoder och beaktar för forskningsområdet centrala begrepp som exempelvis plats, klass, kön och etnicitet. UngÖV-forskningen innefattar biografiska, institutionella och politiska perspektiv på ungas övergångar och välfärd i en föränderlig värld och utforskar och analyserar frågor om professionell kunskap, professionella utmaningar och samverkan över professionsgränser. Härigenom avser forskningen att ge kritiska vetenskapliga kunskapsbidrag till bland annat studie- och yrkesvägledarprogrammet och yrkeslärarprogrammet, till yrkesverksamma i skolor och kommuner med ansvar för ungas lärande, utveckling och välbefinnande samt till beslutsfattare.

⁶ Umu kvalitetssystem för utbildning

⁷ Programmatris

Nedan följer några exempel av olika forskningsprojekt i Ungas övergångar och välfärd (UngÖv):

Förskolan som marknad

I det här projektet kartläggs och analyseras hur den svenska förskolemarknaden organiseras i olika kommuner. Vi intresserar oss för hur marknadens aktörer agerar, offentliga som privata, och hur detta påverkar svensk förskola och förskoleverksamhet. Projektet syftar till att beskriva och analysera hur kommuner och fristående förskolor utformar och bidrar till konkurrens och valfrihet på förskolans område samt vilka konsekvenser det får. Projektansvarig är Sara Carlbaum.

Mellan utbildning och arbete.

En kvalitativ longitudinell studie av ungdomars utbildnings- och karriärvägar i svensk landsbygd (2015-2024). I det här projektet undersöks landsbygdsungdomars övergångar från skola till arbete/högre utbildning, och vad som över tid påverkar studie- och yrkesval samt val av bostadsort. Genom att följa ungdomarna under en längre tidsperiod är syftet med projektet att nå kunskap om vad som påverkar deras studie- och yrkesval över tid, och hur övergångarna kan förstås i ljuset av stora regionala skillnader i landet vad gäller tillgång till arbete, utbildning, bostäder och offentlig service. I befintlig forskning om ungdomars övergångar finns få kvalitativa studier som följer ungdomar över tid, och i synnerhet saknas longitudinella studier av ungdomar uppvuxna på landsbygden. Det är i huvudsak ungdomar i urbana områden som studerats, vilket gör att det finns en okunnighet om de förhållanden som gäller för ungdomar i olika landsbygdsområden när det gäller övergångar från skola till arbete/högre utbildning. Projektansvarig är Maria Rönnlund.

Möjlighetsstrukturer och studie- och yrkesvägledning med höga insatser på gymnasiets språkintruktionsprogram

Detta är ett doktorandprojekt. Det är den förändrade kontexten för studie- och yrkesvägledare och möjlighetsstrukturerna för de unga nyanländas handlingshorisonter samt utbildningsstrukturen för nyanlända i grundskolan och övergången till språkintruktionsprogram som står i fokus i projektet. Att vara ungdom på gymnasiet innebär ofta att stå inför en rad svåra framtidsfrågor om till exempel utbildningsvägar och yrkesval. På gymnasiets språkintruktionsprogram står vissa av eleverna även inför andra skolrelaterade framtidsfrågor som är kopplade till migration och möjligheter att få stanna i Sverige. Under flyktingvägen 2015-2016 tog Sverige emot fler flyktingar per capita än något annat europeiskt land. Mottagandet av de många nyanlända förändrade förutsättningarna för arbetet i de svenska skolorna och ökade pressen på skolpersonalen. Doktorand är Jonna Linde.

Att komma vidare. Unga utan fullständig grundskola och stödet för att finna framtidsvägar i olika lokala kontext

Att förbättra stödet för unga som väljer utbildning och yrke är en viktig politisk fråga. Tillgången till utbildning och arbete och hur unga tänker om sina framtidsvägar varierar starkt lokalt. Unga utan kompletta grundskolebetyg hänvisas till introduktionsprogram (IM) för att bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram eller få arbete. De lokala skillnaderna är stora även rörande andelen unga som går på IM, hur de läggs upp och vilket stöd unga får i övrigt för att komma vidare i livet. Projektansvarig: Lisbeth Lundahl.

Forskarskolan Finna vägar i en tid av stora framtidsutmaningar (FinnFram)

Forskarskolan Finna vägar i en tid av stora framtidsutmaningar (FinnFram) har som övergripande inriktning att förstärka den vetenskapliga kunskapsbasen för karriärvägledning, karriärundervisning och vägledarutbildning för att de yrkesverksamma ska kunna göra individer så långt möjligt rustade att möta framtidsutmaningar i studie- och yrkesliv. Forskarskolan anordnas i samarbete mellan Umeå, Stockholms, Göteborgs och Malmö universitet och omfattar 9 doktorander. Forskarskolan pågår fram till och med 2026.

Forskarskolan har två mål. Med utgångspunkt i läroplanernas ”kvalitet i studie- och yrkesvägledning – hela skolans ansvar” är ett första mål att utveckla lärarutbildares förmåga att analysera i vad mån och hur karriärvägledning är direkt eller indirekt involverad i alla skolans aktiviteter. Karriärvägarna har blivit mer komplexa och riskfyllda, vilket i synnerhet har drabbat individer som saknar gymnasieutbildning, vars föräldrar är lågutbildade, som har en utomnordisk bakgrund och för individer med funktionsvariation.

Ungdomar förväntas tidigt fatta viktiga beslut om val av skola och utbildning, i förlängningen yrkesinriktning, och oöverlagda val är förknippade med större risker än tidigare. Det tar betydligt längre tid att etablera sig på arbetsmarknaden idag än för 30 år sedan. Att undervisningen har ett innehåll som inkluderar karriärvägledning har därmed förmodligen aldrig varit så viktigt som idag, särskilt för dem i utsatta positioner. Forskarskolan ska därför ge lärarutbildare en stabil vetenskaplig grund att förbereda lärare och studie- och yrkesvägledare för detta uppdrag.

Forskarskolans andra mål är att ge ett substantiellt bidrag till det internationella forskningsfältet inom karriärlärande, vägledning och övergångar mellan skola, fortsatt utbildning och arbete.

Forskningsfältet är allmänt litet och en organisering som involverar internationella samarbeten breddar möjligheterna till kunskapsutbyte och därmed möjligheterna att knuffa forskningsfronten framåt.

Tyngdpunkten ligger på svenska förhållanden, men dessa relateras genomgående till nordiska, europeiska och globala förhållanden. Mer specifikt avser forskarskolan att täcka några av de identifierade forskningsluckorna som har direkt bäring på behovet av förbättrat stöd för individers karriärlärande, val och övergångar, men ska också tillgodose behovet av kritisk analys av samhällets strategier och åtgärder i dessa avseenden.

Dessa forskningsluckor sammanfattas i följande tre teman:

1. Individens vägar och val i en tid av stor samhälls- och arbetslivsomvandling, särskilt avseende grupper som riskerar hamna utanför de gängse rutterna och unga i skilda lokala kontext.
2. Ett utvecklat, forskningsbaserat institutionellt stöd för individens karriärlärande och karriärutveckling.
3. Analys och utvärdering av nationella och lokala policies och åtgärder för att förebygga och hantera problem i samband med övergångar, i och efter skolan.

Forskning om karriärbanor och övergångar, skola, yrkesutbildning respektive vägledning utgör oftast separata fält. I forskarskolan samverkar forskare från samtliga dessa områden och flera ämnen, vilket i sig ger stor potential till kunskapsstillskott, både teoretiskt, empiriskt och metodologiskt. Den forskning som juniora och seniora forskare inom forskarskolan bedriver förväntas ge viktiga nya kunskaper om hur den svenska "whole school"-modellen kan utvecklas till att bli mer verkningsfull. Den kan fördjupa kunskaperna om hur individers karriärlärande i och utanför skolan kan stärkas, med särskilt fokus på grupper som riskerar att få alltför litet eller på andra sätt otillräckligt stöd i detta avseende. Den kan slutligen ge bidrag till kritisk analys och utvärdering. Forskarskolans föreståndare: Per-Åke Rosvall.

Internationalisering

I dagens informationsflöde och internationalisering behöver SYV-studenterna ha kunskap om utvecklingen internationellt och om kunskapssök på internet med hjälp av IT. Inom programmet ger vi våra studenter internationella perspektiv. Lärarna vill ge studenterna en beredskap för att kunna handskas med internationella problem- och frågeställningar och ge dem förutsättningar för att kunna arbeta i mångkulturella miljöer samt förbereda dem för en alltmer internationell framtid. Det finns internationell kurslitteratur och en interkulturell och global dimension i flera kurser. I ökande grad har lärarna i sin undervisning refererat till internationell forskning och använt aktuella artiklar publicerade i internationella tidskrifter som är peer-reviewed.

Trots att forskare och lärare deltar i internationella nätverk är mobiliteten hos lärare och studenter i Studie- och yrkesvägledarprogrammet fortfarande låg. Det finns få utbyten. Programrådsordförande har under perioden Ht20 och Vt22 deltagit i flera möten med Lärarhögskolans kansli. Syftet med dessa möten var att diskutera och utveckla internationaliseringsarbetet i programmet. COVID-pandemin har starkt begränsat internationaliseringsarbetet under ett antal år. Pandemin har även påverkat de internationella studentutbytena. SYV-rådets ordförande har under Vt22 haft diskussioner med Lärarhögskolans utbildningsledare för att sondera terrängen när det gäller utökning av internationella kontakter. Diskussionerna fortsätter med utbildningsledaren och internationaliseringsansvarig vid Lärarhögskolan.

Jämställdhet

I likhet med Umeå universitets vision har programrådet för studie- och yrkesvägledarprogrammet en ambition att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra hela verksamheten samt alla programmets medarbetare och studenter. Som tidigare nämnts finns en diskrepans när det gäller könsfördelning bland SYV-studenter. Merparten av de programstudenterna är kvinnor. Av de 67 studenter som tog ut examen Vt20 var antalet kvinnor 60. För att öka balansen mellan könen kan marknadsföring av SYV-programmet rikta sig tydligare till studenter av bägge könen.

Inom SYV-utbildningens kurser undervisar lärarna om problematiken med en könssegregerad arbetsmarknad. Speciellt SYV-studenter, som ska vägleda personer mot studier och framtida yrken, behöver få kunskap om och förståelse för de traditionella könsbundna yrkesval som finns i samhället. Arbetsmarknaden reproducerar ojämställdheten och könssegregering i arbetslivet. Särskilt vägledare har därför en viktig uppgift att bryta dessa inövade mönster och medverka till att skapa ett jämställt samhälle. Dessutom behöver studenterna kunskaper om hur det är att arbeta i en mångkulturell skola. Genusmedvetenheten och kunskapen om mångfald återkommer i flera av programmets kurser. Sedan hösten 2018 har undervisningen fått fler inslag om inkludering, till exempel om minoriteter, nyanlända och hbtq-personer. Några kurser kan speciellt nämnas. *Beteendevetenskapliga grunder för karriärvägledning*, 5 hp och nu större kurs *Karriärutveckling och social skiktning*, 22,5 hp, som startade Vt22, fått mer utrymme att specifikt behandla frågor kring jämställdhet. Ht22 startar också en ny kurs *Vägledningsinsatser för individer i behov av särskilt stöd*, 7,5 hp där de studerande utvecklar kunskaper i bemötande av individer med särskilda behov.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Gästföreläsare från arbetslivet har bjudits in att delta i undervisningen. Även personer från myndigheter eller organisationer har deltagit under de senaste åren. Några exempel är: representanter från Euroguidance, Universitets- och högskolerådet (UHR), Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och olika folkhögskolor. Det kan även handla om verksamma studie- och yrkesvägledare från fältet. Vid den introducerande kursen i programmet, till exempel, deltog verksamma SYV:are från Umeå kommun.

I syv-programmet ingår två längre praktikperioder. Den första praktiken sker inom grundskolan och den andra inom gymnasieskolan. Den senare praktikperioden kan också ske inom vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen och privata vägledningsföretag. Studenterna får göra studiebesök och fältarbete i samverkan med det omgivande samhället under utbildningen (det finns flera exempel av kurser där studenterna besöker arbetsplatser och analyserar yrken och arbetslivet). Studenterna möter verksamma studievägledare, i fältet eller när dessa föreläser under studietiden. De studerade tar också del av andra studenternas erfarenheter från de olika arbetsplatserna. Syv-programmet förbereder studenterna att i första hand arbeta som vägledare inom skolan. Tidigare studenter från syv-programmet arbetar inom skolväsendet som studie- och yrkesvägledare och rektorer men också inom andra områden, bland annat Försäkringskassan, utbildningsföretag, arbetsförmedlingar, informatörer inom företag. I programmets kurser har alumni-studenter bjudits in att berätta om sin verksamhet.

Medverkande lärare och forskare i programmet har regelbundet kontakt med lärare, studie- och yrkesvägledare, rektorer och skolhuvudmän i regionen. Speciellt med Umeå kommun har kontakterna förstärkts under 2020-2022 sedan SYV-verksamheten i kommunen har omorganiserats och fått ny ledning. I SYV-rådet ingår en avnämarenrepresentant sedan Vt20. Det finns även utarbetade kontakter med andra organisationer i regionen. SYV-rådet och arbetslaget inom TUV har ett samarbete med andra svenska lärosäten som bedriver SYV-utbildning. Representanter från Malmö, Stockholm och Umeå träffas årligen vid en gemensam SYV-konferens. Under 2022 organiserade Umeå konferensen.

Till sist kan nämnas att ordförande i programrådet för SYV har under det senaste året presenterat SYV-programmets verksamhet i olika sammanhang. Till exempel vid Region Västerbottens Multibranscharenan och vid Universitetets kunskaps vecka 44 (fortbildning för verksamma lärare/syvere i hela landet).

Hållbar utveckling

Studenternas och lärarnas kunskap och engagemang är en viktig resurs i SYV-programmets arbete för att bidra till en mer hållbar utveckling. Genom att hållbarhet integreras i utbildning ges studenter aktuella kunskaper och färdigheter som de kan använda som yrkesutövande studie- och yrkesvägledare när de möter sina elever och arbetsmarknadens hållbarhetsutmaningar, idag och i framtiden. Det innebär även att vårt samarbete med samhällets aktörer påverkas, när vi deltar i konferenser, eller när studenterna är vid sina praktikplatser. På alla fronter måste vi sprida kunskaper och ge goda exempel om, och för, en hållbar utveckling. Förändringstakten i arbetslivet har påskyndats på grund av Covid-19 epidemin och i kombination med klimatförändringarna kommer fler nya yrken uppstå och andra försvinna. En viktig uppgift för lärarna i SYV-programmet är att hålla sig à jour med de pågående förändringarna i arbetslivet och samhället.

I kursen *"Karriärutveckling och Social skiktning"* 22,5 hp (6SY044) belyses sociala aspekter av hållbarhetsutveckling i inslaget som handlar om mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet. Även i andra kurser berörs hållbarhetsperspektivet. I kursen *"Utbildningssystem"* 5 hp (6SY043), till exempel, behandlas studie- och yrkesvägledarens yrkesetik. Även där ingår undervisning om hållbarutveckling och värdegrundsfrågor. I andra kurser exemplifieras även de ekonomiska aspekter av en hållbar utvecklingen. Kopplingen till arbetsmarknaden och förändringar av yrkesstrukturer i samhället ingår som en naturlig del i kurserna *"Politik och samhälle"* 15 hp (6ST000), och *"Introduktion till samhällsekonomi"* 7,5 hp (6NE002) samt *"Arbetsliv och lärande"* 7,5 hp (6SY036). Hållbarutveckling ingår även i flera andra kurser och i de forskningsprojekt som nämndes tidigare. Trots att det sker en del aktiviteter i olika kurser när det gäller hållbarutveckling så finns det möjlighet att arbeta mer integrerat och systematiskt med lärande för en hållbarutveckling och hållbar vägledning. Aktuell forskningslitteratur om hållbarutveckling bör ingå i varje kurs. Kunskap om betydelsen av vilka förutsättningar och villkor som krävs för en kvalitativt hållbar livslång vägledning är särskilt viktig för våra studenter.

Under covid-epidemin har undervisning och många fysiska möten ersatts med digitala möten via Zoom eller Teams. Flera medarbetare i SYV-programmet har upptäckt fördelarna med digitala möten och de vill även efter pandemin ha möjlighet att nyttja digitalteknik, när det är lämpligt. Sannolikt blir det generellt mindre resande när fysiska möten alltmer ersätts med digitala. Det skapas även nya möjligheter för campus och distansutbildningen. Eftersläpningarna från pandemin och den pågående krigssituationen i Ukraina har bidragit till en hög inflation. På grund av den allmänna prisstegringen har många studenter, speciellt våra distansstudenter, sagt att de har svårigheter att komma till en del campusträffar i Umeå. Vi försöker anpassa en del av våra kurser när det gäller brytpunkter eller undervisningsformer för att få ett mindre antal resor. Vidare arbetar SYV-rådet för möjligheten till fler res-fria möten, speciellt nationellt och regionalt. När en resa ska genomföras, till exempel vid praktikbesök, så försöker lärarna i första hand resa med kollektiva färdmedel och på ett så säkert, kostnadseffektivt och miljövänligt sätt som möjligt.

Studentinflytande och studentcentrerat lärande

I SYV-programmet kan studenterna påverka utbildningen på flera olika sätt: genom deltagande i utbildningen, via representation i SYV-rådet eller andra aktiviteter vid institutioner eller studentkåren. Vid institutionen för TUV finns till exempel ett Grundutbildningsutskott med plats för två studenter. I utskottet behandlas frågor som även berör SYV-programmet. Nu finns en SYV-studentrepresentant, men en plats är vakant. Sedan länge har det funnits två studentrepresentanter i SYV-rådet. Vt22 har antalet utökats till tre studenter, antagna i olika år. Utöver frågor som direkt kan hänföras till programmet och dess kvalitet behandlar rådet även frågor av mer allmän- eller övergripen karaktär som berör studenternas utbildning. Det är viktigt för den pedagogiska utvecklingen av undervisningen i kurserna men även som en del av kvalitetssäkringen i programmet att studenterna har en stående punkt i SYV-rådets ärendelista vid möten.

Våra studenters åsikter om kurser och program är en viktig del i vårt utvecklingsarbete. Därför samlar vi in utvärderingar efter varje avslutad kurs. I ett antal längre kurser har vi startat med fler utvärderingsträffar, till exempel mitt i kursen. Rådet har som ambition att utöka dessa träffar även i andra kurser. Lärarna i programmet uppmanar studenterna att delta vid utvärderingstillfällena. Tyvärr är ofta inte alla studenter med när vi har avslut på kurser eller när vi har en muntlig utvärdering.

Detsamma gäller de anonyma skriftliga kursutvärderingar, mittutvärderingen eller programutvärderingen som alla sker i digitalform på kursplattformen Canvas. Utvärderingar är för studenterna goda tillfällen att utöva sitt studentinflytande. Få studenter deltar, tyvärr. Det låter paradoxalt; å ena sidan vill studenterna ha mer inflytande, å andra sidan deltar många inte i utvärderingarna. Inom arbetslagen har vi diskuterat problematiken om lågt deltagande i evalueringarna och försöker inkludera den skriftliga utvärderingen tydligare än vid kursavslutet, på schemalagd tid. Sammanställningar av utvärderingar publiceras på institutionernas webbsidor.

Verksamhetsberättelsens analys

Forskningsanknytning

Forskningsanknytningen i SYV-programmet är god. Det finns ett starkt etablerat forskningsfält kring studie- och yrkesvägledning vid Umeå universitet. I kurserna använder lärare aktuellt vetenskaplig litteratur och forskningsgruppen i Umeå har genererat flera böcker som används som kurslitteratur. Som exemplen ovan visade deltar doktorander vid olika kurser i programmet. En ny forskarskolan kring karriärvägledning (FinnFram) har startats under 2022 vilket skapar goda möjligheter att fördjupa programmets forskningsanknytning. Ett utvecklingsområde är att flera forskare i forskarskolan deltar i kurser med inslag om sin forskning. Det kan höja utbildningens kvalitet och öka studenternas motivation.

Internationalisering

I programmets undervisning får studenterna ett internationellt perspektiv. De senaste åren visat en positiv utveckling när det gäller användning av internationell kurslitteratur. I ökande grad har lärarna i sin undervisning refererat till internationell forskning och använt aktuella artiklar i renommerade tidskrifter som är peer-reviewed. Även inom examensarbeten ser vi en liknande utveckling när studenter refererar till internationell forskning. Den delen av internationaliseringsarbetet fungerar rätt så bra. Däremot finns stora förbättringsmöjligheter för lärar- och studentutbyten. Under perioden 2020-2022 har verksamheten nästan stått still, främst på grund av Covid-19 epidemin. Det finns dessutom fler möjligheten att bjuda in internationella gästföreläsare som kan deltar i olika kurser, även genom streamade föreläsningar. Fler diskussioner och en fördjupad samverkan kommer att ske mellan SYV-rådet, utbildningsledare och internationaliseringsansvarig vid Lärarhögskolan.

Jämställdhet

Det finns en medvetenhet hos programmets lärare att jämställdhetsperspektivet är viktigt. I flera kurser behandlas frågor som berör jämställdhet och mångfald. Som redogörelsen visade finns det en stor överrepresentation av kvinnliga studenter som deltar i utbildningen. För att minska det ojämna intaget kan marknadsföring av SYV-programmet rikta sig tydligare till studenter av bägge könen. Rådsordförande för SYV-programmet fortsätter delta i ett mindre projekt på Samfak som handlar om könsbundna studieeval.

Samverkan och arbetslivsanknytning

Samverkan med det omgivande samhället och arbetslivsanknytningen har blivit bättre de senaste åren. Ett starkare samarbete med Umeå kommun och Region Västerbotten, till exempel, har gett nya möjligheter till en god utveckling av SYV-programmet. SYV-rådet och arbetslaget inom TUV har ett samarbete med andra svenska lärosäten som bedriver SYV-utbildning. Det finns möjligheter att fördjupa det samarbetet mer under de kommande åren.

Hållbarutveckling

Trots att det sker en del aktiviteter i olika kurser när det gäller hållbarutveckling så finns det möjlighet att arbeta mer integrerat och systematiskt med lärande för en hållbarutveckling och hållbar vägledning. Aktuell forskningslitteratur om hållbarutveckling bör prioriteras och ingå i varje kurs. Kunskap om betydelsen av vilka förutsättningar och villkor som krävs för en kvalitativt hållbar livslång vägledning är särskilt viktig för våra studenter. Det finns utrymme för fler diskussioner om hållbar vägledning mellan medverkande lärare. Under Ht22 kommer ett antal kursplaner att revideras och det är ett utmärkt tillfälle att tydligare skriva fram hållbarutveckling i våra dokument.

Studentinflytande och studentcentrerat lärande

Tyvär är ofta inte alla studenter med när vi har avslut på kurser eller när vi har en muntlig utvärdering. En kursutvärdering är för studenterna ett ypperligt tillfälle att utöva sitt studentinflytande. För få studenter deltar, tyvärr. Det finns förbättringsmöjligheter genom att integrera kursutvärderingen tydligare i kursen, på schemalagd tid, och ha fler återkommande stunder för utvärdering under längre kurser. En del av dessa har införts. Studentinflytandet har också höjts genom att utöka antal studentrepresentanter i SYV-rådet från två till tre under 2022. En representant för varje studentkull. Det finns även SYV-student i TUV:s grundutbildningsutskott. När det gäller studentcentrerat lärande är det viktigt att kursinnehållet mer tydligt fokuserar på studenterna och att lärarna ska använda en variation av metoder (utveckla en metodarsenal) på ett mer flexibelt sätt.

Kursutvärderingar

I SYV-programmet är våra studenter åsikter en viktig del i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och därför erbjuds studenter alltid anonyma kursutvärderingar av samband med kursavslut. Vid varje terminsslut publiceras sen sammanställningarna och analyserna av kursutvärderingar på nätet och en kopia läggs i kursens lärplattform i Canvas. Vid nästa omgång kursen går tar vi upp den tidigare kursutvärdering vid kursstarten. Här nedan presenteras sammanställningar av en del programmets kursutvärderingar från Ht21 - Ht22.

6SY003 Studie- och yrkesvägledningens grunder

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande att kursen levt upp till förväntade studieresultat:

64 % av de svarande studenterna ansåg att kursen levde upp till de förväntade studieresultaten i tillräckligt stor utsträckning, 33 % av de svarande studenterna ansåg att kursen levde upp till de förväntade studieresultaten i tillräckligt stor utsträckning. På frågan om kursens innehåll och mål hjälpte studenten att nå kursens resultat: 70 % av de svarande studenterna instämmer med att kursens innehåll och upplägg hjälpte dem att nå målen. 21 % av de svarande studenterna instämmer med att kursens innehåll och upplägg hjälpte dem att nå målen.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Studenterna lyfter att det varit ojämn arbetsbelastning i kursen så fördelning i tid mellan examinationerna ska ses över.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Önskemål från studenter om mer tid för moment som tillämning av vägledningssamtal kommer inte att kunna tillgodoses inom ramarna för undervisningstid.

6SY029 Karriärvägledning och andra insatser för människor i behov av särskilt stöd

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

Campusgruppen: 100 procent av de 14 studenter som besvarat enkäten ansåg att kursen i stor eller i viss utsträckning bidragit till möjligheter att uppfylla de förväntade studieresultaten. Kursen som helhet med uppgifter och svårighetsgrad viktades till ett genomsnitt på 3,64.

Distansgrupperna: 100 procent av de 28 studenter som besvarat enkäten ansåg att kursen i stor utsträckning eller i viss utsträckning bidragit till möjligheter att uppfylla förväntade studieresultat. Kursen som helhet med uppgifter och svårighetsgrad viktades till ett genomsnitt på 4,11.

Studenternas synpunkter på vad som kan utvecklas:

Campusgruppens synpunkter: För många uppgifter i portfolion där studenter upplevde stress. Campusgruppen ansåg att det var negativt att kursen var digital på grund av pandemin. De saknade lärarledda laborativa träningsmoment i studios av uppgifterna i portfolion.

Distansstudenterna synpunkter: För många uppgifter i portfolion, minska antalet samt fördjupa fokus på mindre antal uppgifter. De ansåg att det var för stort fokus på konstruktivistisk teori och metod och för lite fokus på specialpedagogik för vägledare. Uppgiften fältstudien tog för mycket tid av kursen.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Kursen gick för sista gången ht 21. Kursen görs om hösten -22 med att delas upp med en kurs som heter "Specialpedagogik för vägledare" samt vägledningsmetoderna läggs över till kursen "Karriärteorier och vägledning". Strukturförändringen görs med anledning av att studenter har i kursutvärderingar ansett att kursen är "spretig" med för många uppgifter samt avsaknad av specialpedagogik i kursen.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Kursen gick för sista gången och kommer att delas upp i två kurser med start höstterminen 2022.

6SY031 Gruppvägledning med inriktning mot karriärutveckling, 7,5 hp

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

Svarsfrekvens är låg, endast 12 av 76 studenter har besvarat enkäten. En av tolv av de svarande studenterna ansåg att FSR ej uppnåddes medan 11 studenter ansåg att FSR uppnåddes mycket stort eller tillräckligt stort.

Övervägande alla studenter (utom en student) ansåg att det var en lärorik och kreativ kurs med "bra och roliga examinationer" som var lärorika. En student saknade skriftliga uppgifter. Några studenter gav lägre betyg till kursen för att den gavs digitalt på grund av pandemin och hade önskat att den gick i fysiks miljö vid universitetet.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Vi kommer att ha samma upplägg och examinationsformer nästa gång den ges. Förhoppningsvis är pandemin över och då kommer kursen inte ges digitalt utan i fysisk miljö.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Kursen kommer examineras via muntlig tentamen och inte via skriftlig tentamen.

6SY037 Teorier, metoder och modeller för vägledning och dess praktik

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

På frågan "De förväntade studieresultaten hjälpte mig att förstå vad jag förväntades kunna efter kursen" svarade 7 studenter instämmer delvis eller instämmer helt, medan 2 studenter ställde sig neutrala.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Det har kommit önskemål att den första frågestunden ska genomföras under kursens första dag. Detta förslag ska vi införa.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Det framkommer från studenthåll en önskan om att ta bort de uppgifter som ska genomföras under praktikperioden, lektioner, samtal samt intervju mer skolpersonal. I dagsläget ser vi inte att detta kommer att ske. För att möjliggöra examination av samtliga FSR kommer dessa examinationer att finnas kvar.

6SY043 Utbildningssystem

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

6 studenter (75%) uttryckte att de förväntade studieresultatet hjälpte dem att förstå vad de förväntades kunna efter kursen. 1 student (12,5%) instämmer delvis, 1 student (12,5%) instämmer delvis/delvis inte. Viktat genomsnitt: 4,6. I stora drag är studenterna nöjda med kursen. Det viktade genomsnittet ligger mellan 2,6 och 4,9, där 5,0 är maximum (totalt för kursen ligger genomsnittet på 4,2). 14 av 23 frågor har 4,0 eller högre som viktat genomsnitt.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Vi kommer att titta närmare på instruktionerna till uppgifterna, så att de är tydliga, och förbättra återkoppling till studenterna. Studenterna ger också uttryck för att de vill ha en bättre tidsupplägg kring uppgifterna, allt för mycket tid går till första uppgiften där de ska beskriva sin egen karriärväg, alltför lite tid att träna inför tentamen och case. Fördelningen av tid är också viktigt när det gäller tentamen. Studenterna tycker det är alldeles för lite tid till andra delen av tentamen och alldeles för mycket tid till första delen. Vi kommer att justera tiden.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Det finns många punkter som studenterna är nöjda med och dessa kommer vi inte att förändra. Eventuellt göra de ännu bättre. För övrigt kommer vi inte att ändra mycket på kursen.

6SYo44 Karriärutveckling och social skiktning

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

1 student svarar stämmer inte särskilt väl, 1 student svarar ingen åsikt och 2 studenter angav stämmer precis.

2. Lärares/lärarnas förslag till förändringar: De seminarier där studenterna skulle presentera med hjälp av en PowerPoint kommer i stället att bli mer av diskussionsseminarier.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Pga. bemanning kommer det bli svårt att erbjuda med handledning under fördjupningsarbetet.

6SYo13 Vetenskapliga perspektiv på studie- och yrkesvägledning, 7,5 hp:

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat: vilken utsträckning har upplägget av undervisningen varit till stöd för att genomföra de tre uppgifterna? Svar genomsnitt: 2,42 av 4

2. Lärares/lärarnas förslag till förändringar: Om möjligt sprida ut kursens föreläsningar över längre tid samt spela in dem (beror på lärarens möjligheter). Se över tidpunkterna för frågestunderna via Zoom, eventuellt lägga in något ytterligare tillfälle. Om möjligt lägga i ytterligare "workshop/handledning" med stöd för enkät uppgiften. En separat föreläsning med fokus på vetenskapsteori (en timme). Bättre planering med studieverkstaden på UB innan kursstart. Kursansvarig går i pension och kursen kommer att tas över av någon yngre kollega som kommer att uppdatera och förtydliga informationen på kursajten.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Önskemålet om att endast ett fåtal lärare på kursen är inte möjligt.

6SYo18 Studie- och yrkesvägledningens praktik, 15 hp:

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat: På frågan "Kursens förväntade studieresultat hjälpte mig att förstå vad jag skulle lära mig" svarade ca 80% Instämmer delvis/Instämmer helt, 2 svarade "ingen åsikt" och "stämmer delvis".

2. Lärares/lärarnas förslag till förändringar utifrån frågan "Vad skulle kunna förbättras, och varför": Campus, distans och överbyggare blandas i seminariegrupper vilket har diskuterats i många tidigare kurser på TYV att vi önskar slippa. Vi är helt olika klasser. Detta var något som kan ske även i framtiden då vi av praktiska skäl (i relation till resor vid besök) inte kan planera resandet utifrån den inriktning studenten läser utan utifrån vad som blir mest praktiskt och kostnads effektivt.

Betyg på samtal och lektion skulle kunna få VG, som delmoment Detta har ändrats. Nästa gång kursen ges, VT-23, kommer lektion och samtal bedömas U/G/VG.

6PEo55 Examensarbete för Studie- och yrkesvägledarprogrammet, 15hp

1. Sammanfattning av studenternas uppfattning gällande förväntade studieresultat:

En tydlig majoritet av studenterna anser att de uppnått kursens fsr. Med utgångspunkt i svaren på de frågor som ställts om kursens kvalitet med svarsalternativ från 1, "stämmer inte alls" till 5, "stämmer precis" är studenterna nöjda med kursen som helhet (medelvärden 3,7 – 4,6).

Positivt: Studenterna är överlag nöjda med den handledning som getts. De tre seminarierna ses också överlag som bra tillfällen för diskussion med andra studenter och handledare och beskrivs som utvecklande. Tydlig information på Canvassajten och snabb återkoppling på frågor lyfts också som något positivt. Uppsatsmallen beskrivs i positiva ordalag.

Negativt: Några studenter lyfter skillnader i engagemang handledare emellan samt att handledare och examinator inte alltid har samsyn på alla delar. Några anser också att det finns oklarheter med mallen avseende om den måste användas. Några pekar också på att mall, fsr och bedömningskriterier inte helt är i synk.

2. Lärarens/lärarnas förslag till förändringar: Mallen kommer att arbetas igenom så att den på ett tydligare sätt matchar kursens fsr. En bedömningsmatris tas fram som självklart också ska synka med fsr. Uppsatsmall, fsr och bedömningsmatris ska vara samstämmiga. Skapa möjligheter för lärare att mötas för att diskutera handledningsfrågor i syfte att utveckla samsyn i handlednings- och examinationsfrågor.

3. Kommentarer som inte kommer att leda till några förändringar: Att kursutvärderingen kommer innan resultatet på kursen publiceras. Eftersom detta är utbildningens sista kurs är det nödvändigt att genomföra utvärderingen innan studenterna "försvinner" ur systemet. Risken för mycket låg svarsfrekvens är överhängande om studenten genomför utvärdering först när hen fått sitt betyg på kursen (dvs en bra bit in på sommaren).

Mittutvärdering

I slutet av den tredje terminen i studie- och yrkesvägledarprogrammet sker en mittutvärdering via Canvas. Studenterna har då kommit halvvägs i deras utbildning och kan frivilligt och anonymt delta i en enkätundersökning. Årets mittutvärdering för T3 studenter genomfördes i början av Vt22. Antal erhållna enkätsvar var 13, varav 9 distansstudenter och 4 campusstudenter. Trots att svarsfrekvensen är låg ger utvärderingen en fingervisning om studenternas uppfattningar kring programmet. Alla studenter började med sina studier på SYV-programmet höstterminen 2020. Flera anger också att de jobbar deltid under sin utbildning, vilket för övrigt är relativt vanligt för distansstudenter. Totalt 4 av 13 anger att de inte jobbar.

Studenterna anser att innehållet i programmet är relevant för deras kommande SYV-arbete, merparten (12 av 13) svarar *i hög* eller *i mycket hög grad*. Studenterna har ungefär samma uppfattningar om de kurser de hittills har läst. Den inledande kursen *SYV:s grunder*, tillsammans med kursen *Teorier, modeller och metoder för vägledning och dess praktik* har enligt svaren mycket hög relevans, medan kursen *Politik och samhälle* däremot bedöms ha något lägre relevans. Studenternas genomsnittliga uppskattning för kurserna ligger på en hög nivå, d.v.s. att kursernas innehåll enligt studenterna är relevant i hög grad eller mycket hög grad.

Generellt, så tycker ett antal studenterna att det behövs en mer kontinuerlig samtallsträning i programmet och några kommentarer pekar på att det är ett stort tidsspänn mellan den första kursen (Studie- och yrkesvägledningens grunder) och deras första praktik (Teorier, modeller och metoder för vägledning) i den tredje terminen. Några andra kommentarer berör de teoretiska kurser. Kursen *Utbildning och arbetsmarknad* anses innehålla för lite om utbildning, och kursen *Politik och samhälle* är en för lång kurs och det skulle räcka med 7.5 hp, enligt en kommentar.

När det gäller praktik så tycker studenterna att placeringen av praktiken varit bra i förhållande till andra kurser, men det hade varit bra att komma i kontakt med praktiken tidigare. Till exempel genom skuggning i den första terminen, som en student uttrycker det:

"De studenter som är ute på praktik i T3 kan ta emot studenter i T1 och introducera dem. Det minskar trycket på handledarna. Bra att gruppvägledning kommer efter praktiken för man får antligen öva samtalsmetodik och det blir alldeles för mycket att hålla reda på om man ska lära sig gruppvägledning innan praktiken också. Gruppvägledning är bättre efter praktiken när man landat lite i att vara en samtalsledare."

SYV-studenterna är i stort nöjda med sin praktikperiod och trepartssamtalet upplevts som bra eller mycket bra (10 utav 13 studenter). Däremot finns det en del förbättringsmöjligheter. Flera gånger nämns att studenterna gärna vill ha tidigare praktikkontakter eller kanske att "skugga en syv" under första terminen, som omtalats ovan. Ett antal studenter tycker att det har varit för lätta uppgifter i kursen, andra säger att uppgifterna och kraven varit för höga i förhållande vad de har lärt sig i tidigare kurser. Så är det i flera kurser, det är svårt att hitta en balans när det finns en spridning i studenternas erfarenheter och förståelse. Samtal med personalen i skolan tycker studenterna är ett bra inslag men de hade uppskattat mer utrymme att skriva om och diskutera det i praktikrapporten. Fler diskussioner och mindre redovisningar är vad som efterlyses i seminarierna.

På frågorna om balans mellan undervisningsformer svarar studenterna olika och varierande. En del tycker det har varit en bra balans, andra är mindre positiv. En del kortare kurser har varit intensiva med många uppgifter men över lag känns balansen mellan tentamen och examinerande hemuppgifter bra. I en del redovisande seminarier finns ej tid för diskussion.

När det gäller litteraturen så tycker studenterna att den kan bearbetas bättre under föreläsningarna, och de önskar tydligare information om litteraturen. Enligt en student är det olika från kurs till kurs. Vissa kurser har en lång litteraturlista sen när kursen startar ska den inte användas, medan andra kurser bara har relevant litteratur, och vissa kurser använder litteratur som inte ens finns med på litteraturlistan.

När det gäller generiska kompetenser (samarbete, kritiskt förhållningssätt, självständig inhämtande av kunskaper, reflektion, skriftlig förmåga, och muntliga förmåga/samtalsfärdigheter) är enkätsvaren varierande men för det mesta med en positiv skev fördelning mot *mycket hög grad* eller *hög grad*. Däremot är fördelningen mindre tydlig när det specifikt gäller den skriftliga förmågan. 2 av 13 studenter anser att de inte har förbättrat den. Studenternas kommentarer till avsnittet visar dock på en stark variation. En del studenter säger att de har utvecklat sina generiska kompetenser, många andra pekar på saknaden av feedback från lärarna när det gäller dessa kompetenser. Generellt är det framför allt mera återkoppling på studenternas uppgifter som efterfrågas och fler övningar om att hitta aktuell forskning i litteraturen och att lärarna har tydligare krav på formalia och referenser.

Studenter upplever inte att de kunnat påverka utformningen av det de hittills läst i programmet. De flesta svarar *till viss del* eller *inte alls* (12 av 13 studenter). Trots att vi infört extra kursutvärderingar i långa kurser finns det för lärarna i programmet fler möjligheter att arbeta med studentinflytande i fortsättningen. Det som kan hjälpa studenternas förståelse för kursutvärderingar, att lärarna faktiskt gör någonting med dessa, är att återkomma med sammanfattningen av den i nästkommande kurs. Vi har börjat med det under Ht22.

I den avslutande delen av utvärderingen finns utrymme för kommentarer kring ett antal frågor som handlar om förväntningar på fortsättningen av programmet och vad studenterna skulle vilja påverka i deras fortsatta utbildning. De förväntar sig högre kvalitet, att det ska bli svårare och djupare, mer fakta och information om SYV-arbetet, om yrket. En student tycker att det alltid ska vara två lärare vid en examinerade seminarium, för att få två perspektiv gällande bedömning av feedback etcetera

I kommentarerna till den sista frågan i mittutvärderingen, där studenterna har möjlighet att tilläga någonting som inte framkommit i utvärderingen, är några studenter kritiska. Kritiken är av varierande slag men riktar sig mot olika delar. De tycker att det vore rimligt att i kursutvärderingen få ge feedback till enskilda lärare då det känns som att det skulle behövas för att höja kvalitén. Två studenter önskar bättre kommunikation mellan lärarna inom och mellan kurserna. Slutligen, en student tycker att det har gått utmärkt med undervisning på heldistans och önskar att den kan finnas som ett alternativ i framtiden. En annan student skriver också om distansundervisning i relation till läget med Corona-epidemin och tycker att det har varit bra ”Då jag själv befinner mig i en riskgrupp och mår otroligt dåligt över corona trots att jag har tagit alla rekommenderade vaccindoser.”

Programutvärdering

En programutvärdering för T6 studenter har genomförts i slutet av Vt22. Det är 28 studenter som har deltagit i enkäten; 14 campusstudenter, 5 distansstudenter och 9 överbryggarstudenter (också distans). Svarsfrekvensen är 36 %. Studenternas något låga deltagande kanske beror på utvärderingens tidpunkt, i princip vid utbildningens slut, efter slutseminarierna. För våren 2023 planerar vi att ha ett gemensamt avslut när studenterna tar examen. Det ger möjlighet till en muntlig utvärdering på campus som föregår den skriftliga.

Det finns flera examensmål för programmet. De flesta studenter svarar att deras kunskap i *hög grad* eller *mycket hög grad* är i överensstämmelse med flera av examensmålen för programmet. Ett av målen är, till exempel, ”För studie- och yrkesvägledarexamen ska studenterna visa kunskaper om områdets vetenskapliga grund och aktuell forskning- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och berövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.” På frågan i hur hög grad studenter anser att dessa mål uppfyllts med hjälp av utbildningen och att de har dessa kunskaper svarar 23 av 28 studenter i hög eller mycket hög grad. Liknande positiv skevhet finns för de flesta examensmålen som är relaterade till olika kunskapsområden.

På frågorna om studenterna har upplevt balans mellan undervisningsformer under utbildningen, så svarar studenterna lite mer varierande. 14 studenter svarar att det är i hög (10) eller mycket hög grad (4), lika många skriver att det är till viss del (12) eller inte alls (2). När det gäller balans mellan examinationsformer under utbildningen så ser fördelningen ganska lika ut, dock mer i övervägande hög eller mycket hög grad (16 studenter).

Några exemplifierande citat från olika studenter understryker att det har varit en period med Covid-epidemin som har påverkat undervisningsformerna och examinationen under studenternas utbildning, främst negativt men även positivt:

”Svårt att svara helt rättvist när det varit covid.”

”Pandemin har påverkat detta tyvärr. Av den anledningen har jag förståelse för hur det blivit. Alltför många skriftliga inlämningsuppgifter har skett vilket jag inte tycker är relevanta många gånger.”

”Vi distansare fick verkligen inte de föreläsningar och lärartimmar samt grupparbeten vi borde ha fått. Detta beror till viss del av pandemin.”

”Jag hade önskat mer lärarledd undervisning och lärarledda övningar i grupp/par. Förståeligt att det inte har fungerat fysiskt till följd av covid-19.”

”Då vi har tvingats till distans under pandemin har våra examinationer varit annorlunda, däremot är de extremt mycket grupparbeten och skriftliga inlämningar.”

”Nästan hela utbildningen blev på distans trots att jag tillhörde campus. Detta gynnade mig och tillät att jag studerade och kollade föreläsningar när jag själv fann tid och lust. Mycket bra!”

Enligt Umeå universitets internationaliseringsstrategi ska studenter efter sin examen ha mycket god beredskap för att kunna handskas med internationella problem- och frågeställningar och mycket goda förutsättningar för att kunna arbeta i mångkulturella miljöer. Studenternas kommentarer kring tema internationalisering är varierande, och på frågan om utbildningen har gett dem beredskap och förutsättningar för detta är några svar:

”Det enda inslag av internationalisering vi haft har handlat om utländskt utbildningsväsende. I övrigt har det inte varit mycket internationella inslag. Litteraturen och karriärteorierna har i och för sig varit internationella, men det har inte varit ett internationellt perspektiv i undervisningen, upplever jag.”

”Genom att litteratur till viss del varit internationell. Min praktik genomfördes i en mångkulturell miljö (folkhögskola).”

”Jag upplever att jag har fått mycket begränsade kunskaper kring studie- och yrkesvägledning utanför Sverige.”

”Inblick i EU:s struktur och projekt gav mig mycket. Även karriärteorierna har byggt på förståelsen kring människor och olika förutsättningar.”

I utbildningens kurser förekommer internationell litteratur och lärarna hänvisar till artiklar i internationella tidskrifter och peer-reviewed forskning. Det finns dock möjligheter att utöka de internationella inslagen, till exempel genom att visa studenterna exempel hur vägledning bedrivs i andra länder, men även genom att öka möjligheterna till att inbjuda internationella kollegor för gästföreläsningar och seminarier.

På frågan om det finns något som kan göras annorlunda i programmet som helhet så finns det en del kommentarer som redan har lyfts tidigare i utvärderingen. Det finns generellt en önska att ha ett praktik inslag tidigare i programmet, redan under första terminen. Skuggning nämns flera gånger. Som också blir tydligt i kommentarerna är att dessa studenter är den sista kullen som har läst enligt den gamla programstrukturen. Flera av de förändringarna som studenterna efterlyser finns i den nya strukturen, till med nya kurser Till exempel kursen ”Vägledningsinsatser för individer i behov av särskilt stöd” där studenterna får aktuell kunskap och forskning om fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Vidare behandlas uppväxtfaktorer och sociala miljöers betydelse för individers livsvillkor samt hur vägledningsmetoder och färdigheter kan anpassas för att möta individer i behov av stöd.

”Jag hade velat ha en vecka under termin 1 där en får skugga en SYV på en skola - typ en minipraktik. Så som ämneslärarstudenter får göra under T1. Tror det är viktigt att tidigt få en bild av vad yrket som SYV innebär och vad en SYV faktiskt gör.”

”Jag tror att förändringen kommer göra utbildningen gott. TUV behöver få bättre sammanhållning. // Sen är de bra att svårare kurser kommer tidigare. Känns som att vissa inte passar som syv. Kanske en kort praktik som lärarna har första terminen. Praktiken behöver över lag ses över. Känns sent att ha det efter 1,5 år, också bättre samarbete med skolor i närheten så praktikplatser finns.”

”Mer praktik! Redan första terminen hade varit bra, om så en vecka av skuggning.”

”Mer fokus på Syv som hela skolans ansvar. Mer fokus på att möta personer med olika svårigheter. Mer fokus på vikten av att delta och vara insatt i samhällsutvecklingen. Mindre fokus på det enskilda samtalet.”

I de avslutande kommentarerna där studenterna har möjlighet att tillägga någonting som inte kom fram i programutvärderingen eller om det är något studenterna har saknat, så finns det flera punkter som speglar de speciella omständigheterna studenterna har upplevt under sin tid i utbildningen:

”Samtliga lärare under mina tre år har varit otroligt hjälpsamma och tillmötesgående. Enda jag kan ge som tips är att förbättra samarbetet och kommunikationen lärare emellan för att slippa dubbel info/felaktig info. Även att lärarna tar sig tiden att sätta sig in i de digitala verktyg universitetet använder sig av. Men i sin helhet är jag otroligt nöjd med både lärare och utbildningen. Stor tummen upp!”

”Pga. pandemin blev hela programmet på distans och det tycker jag har fungerat väldigt bra. Det har gjort det enklare att ha regelbunden kontakt med lärare och studenter och det har gjort att arbetsbördan fördelats jämnare än om vi skulle åkt upp till Umeå från hela landet och haft intensivveckor. Därtill kommer den ekonomiska aspekten och det handlar naturligtvis om en rejäl besparing att inte behöva bekosta resor och boende. Min lärarerfarenhet har gagnat mig mycket under utbildningen och jag är mycket tacksam för möjligheten att gå den här utbildningen som ett komplement under tre terminer. Att en så viktig och eftertraktad utbildning läggs ner är mycket märkligt. Enda rimliga förklaringen är att universitetets ledning vill ha kvar studenter under en längre period, av ekonomiska skäl. Tyvärr leder detta till att Sverige går miste om duktiga studie- och yrkesvägledare med gedigen erfarenhet från skola och arbetsliv. Kanske något annat universitet tar över i stället?”

”Tack till våra lärare under tiden som ÖB - ni har varit fantastiska!”

”Är nöjd. Tack för denna tid!”

Säkring av nationella examensmål⁸

I programmet medverkar fyra kursansvariga institutioner; Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Institutionen för statsvetenskap, Pedagogiska institutionen och Handelshögskolan, Enhet nationalekonomi. Därutöver medverkar ibland lärare från andra institutioner, till exempel Socialt arbete, med inslag i olika kurser. I samband med tillkomsten av en ny programstruktur 2020 har flera kursplaner reviderats och nya skapats. Under Vt21-Ht22 pågår en genomarbetning av alla kursplaner i programmet. Kursernas FSR och kopplingen till de nationella utbildningsmålen granskas av inblandade institutioner. Samtidigt undersöks kunskapsprogressionen och examinationsformer för kurserna i programmet. Samtal förs med medverkande institutioner, kursansvariga lärare samt studenter inom studie- och yrkesvägledarprogrammet. Översynen pågår och resulterade i en uppdaterad matris Ht22. Ett antal kursplaner kommer att revideras senare, vilket gör att matrisen kontinuerligt måste aktualiseras. Granskningen ska vara klar under senare hälft av Ht22.

⁸ Programmatris

Utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning eller andra relevanta utbildningsutvärderingar, till exempelvis utförda av UKÄ.

Kvalitetssystemet för utbildning vid Lärarhögskolan utgörs av tio aktiviteter som ska stödja och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet vid universitetet. En av dessa tio aktiviteter (Aktivitet 7) utgörs av en utbildningsutvärdering som ska genomföras genom en extern kollegial granskning, minst vart sjätte år. Denna utvärdering ska genomföras av en extern sakkunnig och syftar till att säkra kvalitet i utbildningens innehåll och genomförande samt till att stödja kvalitetsutvecklingen inom programmen. Den kollegiala extern granskning har börjat och pågår till slutet av Ht22. Sakkunniga från Malmö- och Stockholms universitet utför granskningen.

Den kollegiala granskningen kan ses som en beredning inför en kommande undersökning av Den senaste UKÄ-granskning av programmet skedde 2014 (den dessförinnan 2006 av dåvarande Högskoleverket). Vid 2014 års kvalitetsutvärdering genomförde Universitetskanslersämbetet (UKÄ) en nationell kvalitetsutvärdering av utbildningar som leder till studie- och yrkesvägledarexamen. I utvärderingen granskades i vilken utsträckning studenternas faktiska studieresultat motsvarar de förväntade studieresultaten. Sammantaget visar underlagen på hög måluppfyllelse för samtliga examensmål. Bedömningen för Umeå universitet blev *Hög kvalitet* av studie- och yrkesvägledarexamen.

Verksamhetsplan för programmet

Verksamhetsplanen beskriver vilka kvalitetshöjande åtgärder programmet kommer att fokusera på under kommande år.

Praktiken är en viktig del inom SYV-programmet, dels för att studenterna får mer förståelse för kopplingen mellan vetenskap och den beprövade erfarenheter, dels för att studenterna får kontakt med sin blivande yrkesroll. Syv-rådet och kursansvariga för de två praktikkurser i programmet har ett tätt samarbete med lärarhögskolans praktiksamordnare och de avnämarna i regionen. Särskilt samarbetet mellan Umeå kommuns SYV-verksamhet och medarbetarna i programmet har intensifierats under de senaste åren. Det har funnits önskemål från både Umeå universitet och avnämare att starta en utbildning för SYV-handledare i fältet. Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap startar en **handledarutbildning för verksamma studie- och yrkesvägledare** Ht23. Det blir en fristående kurs på 7,5 hp som ges på distans. Studietakten blir 25 procent.

När det gäller praktik för övrigt så kan lärarna i programmet låta studenterna ha **fler kontakter med sin kommande yrkesroll**, inte bara inom de fastställda praktikperioderna utan även genom fältstudier eller att lärarna inbjuder verksamma vägledare /alumni som gästföreläsare. För att underlätta placering av våra studenter till praktikplatser vill SYV-rådet utreda möjligheten att **placera två studenter per handledare**. På så sätt kan studenterna vara bollplank för varandra och par-placering kan även underlätta handledarens arbete.

Under det kommande året kan internationaliseringsprocessen ta fart igen genom att undersöka möjligheterna **för internationella utbyten**, för både studenter och lärarna (se även uppföljningen av åtgärdsplanerna för 2021 och 2022 på nästa sida).

Under Vt23 ska resultatet av **den kollegiala granskningen analyseras** och rekommendationer beaktas. Kopplingen mellan nationella examensmål och kursernas FSR ska säkras. Det handlar även om progression och fördjupning av kunskaperna, samt examination och kurslitteratur i hela programmet. Det är ett nödvändigt arbete inför den kommande UKÄ-utvärdering.

Bevaka genomströmningen i programmet. SYV-rådet och Lärarhögskolan måste fortsätta bevaka antal antagna studenter och det antal som senare examineras. På sikt borde vi behålla antalet som tar examen, inte minst med tanke på försvinnandet av den överbryggande terminen. Den kan ske dels genom ett ökat intag av distansstudenter, dels genom att minska bortfall och avhopp under utbildningen. Det behövs en tydligare och tidigare uppföljning av de studenters som hoppar av programmet eller temporärt avbryter utbildningen.

Som nämndes i verksamhetsberättelsen ovan så finns det ett samarbete mellan forskning och utbildning inom SYV-programmet. Forskningsresultat i form av artiklar och litteratur används i många kurser. Kommande året vill SYV-rådet **intensifiera kopplingen mellan forskning som berör SYV-verksamhet och utbildningen i programmet**, inte minst genom forskarskolan *FinnFram*. Det finns ytterligare möjligheter att fördjupa samarbetet mellan forskning och utbildning. Aktiva forskare bör ha inslag i flera av SYV-programmets kurser.

Ett **mer kooperativt och kollegialt lärande** behövs i programmets kurser. Den pågående kollegiala granskningen kan hjälpa i den processen. SYV-rådet behöver förstärka samverkan med Lärarhögskolans, i synnerhet kring **uppföljningen av tidigare åtgärdsplaner**.

Uppföljning av åtgärdsplaner för 2021/2022, åtgärder 2022/2023, kommentar

	2022	2023	Status och/eller kommentar
Informationshantering	Skapa en tydligare informationsström mot studenterna. Detta bör på något sätt stämmas av med studenterna mot slutet av året.	Fortsatt arbete under året med att förbättra informationshanteringen inom programmet.	En gemensam Canvas-sida för SYV-programmet finns sen Vt21, även ett nyhetsbrev från LH sen Ht21. Programrådsordföranden möts vid två tillfällen per termin tillsammans med Lärarhögskolans ledning.
Avtal för praktik	Översyn av om SYV ska ingå i det generella VFU-avtalet, eller om det ska skrivas ett eget avtal för praktiken inom SYV. Frågan om praktiken kan kallas VFU.	Strategiska gruppen för VFU/praktik vid Lärarhögskolan fortsätter att arbeta med översynen.	Strategiska gruppen för VFU/praktik vid Lärarhögskolan arbetar med ett VFU-avtal som ska gälla från juli 2024.
Praktikplacering av studenter		Utreda om möjligheten finns att par-placera SYV-studenter under sin praktik.	
Examensmålsmatrix	Beräknas blir klar vid slutet av vårterminen 2022.	Fortsatt arbete med matrixen, steg 2.	Första omgång, steg 1, klar och matrixen är nu uppdaterad (Ht22).
Implementering ny överbryggande termin	Följa upp implementering för den nya överbryggande terminen.	Under Vt22 bestämdes att den överbryggande termin kommer inte att ges Vt23.	Den överbryggande terminen startade i januari 2022. Uppföljning vid slutet av vårterminen 2022.
Internationalisering	Fortsätt med att se över möjlighet till lärarutbyte, då det är lättare att få i gång studentutbyte om lärare själva varit på plats.	Fortsatt arbete med internationalisering, student- och lärarutbyte.	Pandemiläget har gjort att planerna för utbyte har lagts på is för en övergångsperiod. Nytt försök HT22.
Genomströmning	Följa upp genomströmning (avhopp och examina) samt antagning till programmet över tid.	Fortsätta med att följa upp genomströmning (avhopp och examina) samt antagning till programmet över tid.	

Status:

Grön = klart

Röd = ej genomfört

Gul = påbörjat

Orange = ej påbörjat än